DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS,
DE
HEPATITIDE.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;
NECNON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;
Eruditorum examini subjicit

ROBERTUS M^c^CAUSLAND,
BRITANNUS.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXVII.

Viro Praeſtantiſſimo,

ARENT SCHUYLER DE PEYSTER,

Legionis Regiae (ſeu Octavae) peditum

Praefecto,

Ob pluria ejus beneficia

Sibi delata,

Hanc diſſertationem inauguralem,

Ea, qua par eſt, obſervantia,

D. D. Cq.

A U C T O R.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

HEPATITIDE.

HEPATITIS, ſive jecinoris inflammatio, aut acuta, aut longa eſt.

DE HEPATITIDE ACUTA.

DEFINITIO.

" Pyrexia; hypochondrii dextri tenſio et do-
" lor, ſaepe pungens pleuritici inſtar, ſaepius
" obtuſus; dolor ad claviculam et ſummum
" humeri dextri; decubitus in ſiniſtrum latus

 " diffi-

" difficilis; dyſpnoea; tuſſis ſicca; vomitus; " ſingultus." Cullen. Synop. Noſol. Method. Gen. XVII.

HISTORIA.

Hepatitis acuta cum quodam frigore, alio in aliis, plerumque advenit; licet enim homo, utpote rei quaſi levioris negligens, nil tale animadverterit, attamen poſtea ſecum reputans facile recordatur memoriam temporis, quo aër ſibi ipſi frigidior ſolito, dum non ſanis item, ſentiebatur. Hoc autem frigus calor fugax alternis excipit. Protinus a principiis aeger non ſolum frigus ſentit, ſed corpus revera magis friget, quam naturaliter debet; mox vero, etiamſi frigus adhuc ſentiat, reipſa major quam naturalis calor corpori ineſt. Languor et laſſitudo plus minuſve opprimunt. Noctu praeſertim febris ingraveſcit, ac ſomnus per ſomnia tumultuoſus minime reficit. Os, aegro jamprimum expercecto, plerumque aret, licet ſaepe alias ſitis parum urget. Dolor quoque, aliquando levis parumque certus, aliquando gravior, hypochondrio

drio dextro insidet. Frequenter hic non, nisi uno et altero die post morbum conceptum praeterito, exoritur, interdum febriculam praecedit. Difficile quidem est omnes singulas hujus doloris conditiones recensere, quippe qui et gradu et loco maxime variet. Aliquando enim gravis, saepius levior; jam acutus et pungens respirationem valde impedit, jam obtusus ponderis magis sensum facessit; modo in hypochondrio, modo in thorace; modo in dorso, saepius in epigastrio aut scrobiculo cordis, varie, pro varia jecoris parte affecta, excruciat. Saepe in humero sentitur; hepatitidi vero tale indicium abesse interdum expertus credo. Homo plerumque in latus sinistrum aegre decumbit. Si manus, corpore scilicet resupinato, et musculis abdominis remissis, scrobiculo cordis, aut loco infra costarum inferiorum cartilagines admota fuerit, pars pressa dolet. Nonnunquam tumor partium juxta hepar sitarum insignis fit. Dolor aspiratione valida plerumque, tussi semper fere, intenditur. Tussis haud raro adest aut sicca, aut humida. Flavus oculorum et cutis color ab aliquot auctoribus hic memoratur; constat vero hunc saepe abesse. Interdum singultus, interdum vomitus vehementer fatigat. Appetentia cibi plerumque

deficit;

deficit; interdum vero haud perinde, atque ex affectu visceris, vitae adeo necessarii, opinione praecipi potuisset. Alvus, ut in aliis hujus generis, frequenter tarda est; diarrhoea vero nonnunquam urget. Pulsus arteriarum saepe durus, validus, plenus, creber; tales autem pulsus conditiones hic frequenter non aeque insignes sunt ac in multis aliis phlegmasiis. Urina plerumque rubra, atque interdum ex ea subsidunt quaedam. Sanguis missus, et jam concretus, semper fere superficiem albidam ostendit. Mens parum alienatur; nisi forsan paulo ante mortem delirium supervenit, aut ex morbo diuturniore moestitia incessit; haec autem saepius hepatitidi longae accedere solet. Facies, initio morbi, haud aliter se habet quam in aliis phlegmasiis, id est, vel parum mutatur, vel tumet ac rubet. Ingravescente autem morbo, eadem macescit, fuscior interdum fit, ut et cutis totius corporis; haec vero saepe vel post morbum longiorem paulum ita variatur.

Febricula, dyspnoea, ac dolor, morbi initio utcunque levia, indies fere augescunt. Denique, raro intra paucos dies desinit; saepe tardius finitur.

DIAG-

DIAGNOSIS.

Morbi, quos hepatitis adeo fortaſſe referat, ut de diſcrimine ambigi poſſit, ſunt praecipue pneumonia, gaſtritis, ac dolores muſculorum vicinorum rheumatici.

Pneumoniam aliquando referre videtur, tum ob difficultatem aſſignandi ſuam cuique moleſtiae internae propriam ſedem, tum ob hepatis intra coſtas ſitum. Hoc enim ſaepe ad quartam, immo vero ad tertiam uſque coſtam aſcendit, praeſertim ubi ex morbo valde tumeſcit. Cum vero partem ejus ſuperiorem inflammatio ſaepe occupet, nil mirum, ſi pro hepatitide quidam pneumoniam ſe vidiſſe crediderint. Accedit etiam, quod difficultas ſpirandi, et tuſſis, tam humida quam ſicca, hepatitidem ſaepe comitantur. Æger in pneumonia aliquando in latus ſiniſtrum decumbere poteſt, vix unquam in hepatitide. Denique, licet in pneumonia tuſſis gravior, ſputum ſaepius ſanguine mixtum, et difficultas ſpirandi major, confitendum tamen eſt, caſus incidere, ubi utrum morbus ſit pneumonia, an hepatitis,

patitis, haud facile eſt dictu; neque vero tum decernere multum refert.

Dolor quidem ex jecinoris lobi ſiniſtri inflammatione, iſque ex ventriculi eadem ortus, ſede fere ſimiles, ſpecie differunt; prior enim gravat, poſterior quaſi urit. Vomitus non ſemper in hepatitide, in gaſtritide ſemper, adeſt: Cibi potioneſque haud tantum moleſtiae faceſſunt; anxietas denique et debilitas non aeque ſentiuntur ac in gaſtritide, certe phlegmonodea dicta.

Poſtremo, ubi muſculi latera tegentes, frigore nempe admoto, dolore afficiuntur, tunc morbus a hepatitide plerumque facile diſtingui poteſt. Dolor enimvero non adeo certus, motu corporis praecipue excitatur; tactu locus indoleſcit, ideoque aeger in latus dextrum decumbere non vult.

Haud multum ſane periculi eſt, ne hepatitis acuta malis pyrexia vacantibus non dignoſcatur.

Porro autem ſcriptores nonnulla tradiderunt, quibus pateat, quaenam pars hepatis inflammatione magis laborat.

Cum morbus ſuperiori parti ineſt, tum ſingultus, dolor humeri, difficultas reſpirandi, ſimul cum lateris dextri dolore acutiore, inſigniora eſſe dicuntur. Si contra inflammatio parti infe-

inferiori insidet, tunc dolor obtusior, vomitus, interdum icterus, quoque adsunt.

EXITUS FREQUENTIORES.

Omnes quidem hepatis mutationes a statu sano, in cadaveribus observatas, inflammatione scilicet praegressa, recensere in animo non est; quippe quod in praesentia minime convenit. Oportet tamen exitus frequentiores proponere.

Resolutio saepe comitatur profluvio aliquo, aut sanguinis, aut bilis, aut sudoris, aut urinae, ex qua desidunt plurima, aut etiam fortasse, ut clar. Cullenus suis in praelectionibus submonere videtur, muci exscreatione.

Hepatitis quoque, ut aliae inflammationes internae, liquore glutinoso ab inflammata superficie exhalato, aliquando finiri creditur; heparque saepe talem per exhalationem vicinis partibus agglutinari satis constat.

Deinde, in suppurationem frequenter desinit, atque, integro etiam abscessu, mortem aliquando infert. Saepius vero pus aliquoversum erumpit, atque vel ex corpore prorsus ejicitur, vel in ali-

quod

quod ejus cavum effunditur. Ex corpore quidem elabitur aut per tracheam, pulmonibus et hepate fepto tranfverfo conglutinatis, excretum: Aut per inteftina, exitu nempe in ductus biliarios fibimet comparato, abfceffufve parietibus cum inteftinis concrefcentibus, atque ibidem foramine facto: Aut etiam per ventriculum, jecore ab inflammatione praecedente ei adhaerenti. Denique, foras prorumpit, concretione inter abdominis parietes atque hepar antea effecta. Cava, in quae pus ex abfceffu profluere poteft, funt faccus pericardii, pleurae alteruter, vel faccus peritonaei. In cavum abdominis effufum, ibique aliquamdiu commorans, inteftina nonnunquam erodit, atque ita per anum ejicitur. Denique, pus aliquando, ut fertur, venam cavam inferiorem aut venas cavas hepaticas erodit, atque in fanguinem effunditur: Forte etiam per metaftafin ad alia loca corporis deponi poterit, et vario quidem eventu, pro diverfitate partis, quam occupat.

Tempus morbi, quo fit fuppuratio, pro gradu inflammationis, aegri temperamento, ratione curationis, necnon pro natura coeli ac tempeftatis, multum variat. Enimvero fuppurationis indicia neque certa neque femper manifefta funt. Dolor

lor imminutus, idemve ex acuto pulſans factus; ſenſus gravitatis in regione hypochondrii dextri, praeſertim ubi aeger in latus ſiniſtrum recumbit; fluctuatio in nonnullis caſibus; horrores; acceſſiones febris majores, eaedemque veſperi repetentes; rubor genarum circumſcriptior; haec ſunt, omnium conſenſu, inter indicia ſuppurationis minus fallacia.

Denique, hepatitis in gangraenam tranſire poteſt; rarius autem fortaſſe quam nonnullae aliae inflammationes.

Poſtremo, ſaepe etiam in ſcirrhum abire dicitur. Cum vero aliquot clariſſimi ſcriptores dubitant, an ſchirrus jure inter inflammationis exitus enumerari poſſit, de re adeo incerta hic diſſerere non expedit.

Variae quidem ſunt ſpecies, quas hepar hoc vitio affectum cadavera inſpicientibus offert: Quando autem iis cum praegreſſi morbi moleſtiis raro intercedit tanta neceſſitudo, ut huic illive jecoris conditioni ſua reſpondeant propria indicia, iſtas hic memorare non operae pretium fore arbitror.

Facta jam hepatitidis acutae quaſi adumbratione, ſupereſt ut quaedam de longa adjiciantur.

Satis quidem constat, jecur saepe inflammatione laborare, ubi nulla talis morbi indicia ante mortem extiterunt. Haud vero negandum est, signa hepatis hoc modo affecti, licet interdum ambigua et parum conspicua, saepe deprehendi posse.

Ex propria experientia compertum habeo, quod hepatitis longa pluribus dyspepsiam aliquando simulat; mihimet enim ipsi, aliquot ante annis in Americae Septentrionalis parte degenti, talis similitudo, morbo nimirum incipiente, semel errorem attulit. Multos equidem aegros vidi, quibus jecur affectum esse minime dubitabam, licet eos dyspepsia tantum aut diarrhoea tentari facile credi potuisset. Neque enim pauca sunt signa, quae in hujusmodi errorem inducere valeant; nam aeger saepe tantummodo de dolore, falso quem ventriculi vocat, nec gravi nec constanti conqueritur, et alioquin vix male se habere affirmat; ructus dolorem sublevat; aër, cibus intendunt, quippe quae hepar, ventriculo distento, comprimunt, et partes vicinas tendunt.

Experientia sane edoctus, quatuor praecipue omnium indiciis crediderim. Si partes juxta scrobiculum cordis atque epigastrium tactu dolorem

lorem excitabant; ſi, creſcente morbo, aliquid caloris noctu exiſtebat; ſi ſanguis miſſus (eo nempe conſilio, ut quid certius appareret) et jam concretus, ſuperficiem albidam oſtendebat; ſi aeger quid levamenti ex ſanguine detracto experiebatur, tum demum jecoris inflammationem adeſſe veriſimillimum mihi viſum eſt. Hic autem admonere oportet, quod hepatis inflammationes, cum acutas, tum longas, eſſe in regione ſupra dicta admodum frequentes videbam; idque non tantum ex aegris vivis, ſed etiam ex cadaveribus compluribus inciſis, explorate perceptum eſt. Quoniam vero inſtituti ratio opuſculi plura referre de hac re prohibet, in praeſentia ſatis ſit dicere, quod ibi et calor aeſtatis et frigus hiemale multo majora ſunt quam in Britannia, tempeſtateſque adeo inaequales, ut aliquando thermometrum intra quatuordecim dierum ſpatium a gradu 95 ad 44 mutetur.

De Indiae Orientalis hepatitide nihil certi habeo, quod dicam, quippe quia hiſtoriam ejus plenam atque accuratam fruſtra adhuc quaeſivi. Videtur autem eſſe modo acuta, eaque comitata nonnunquam diris cruciatibus, modo longa.

CAUSÆ REMOTÆ.

A clar. Culleno primo memoratur vis externa hepatis regioni illata. Ubi, verbi causa, aliquis ex alto deciderit, hepati, utpote visceri et pendulo et ponderoso, semper fere maximus fiat concussus necesse est. Immo etiam injuria capitis, in primis qua calvaria vel findatur, vel medium desidat, nonnunquam huic vitio locum dedit. Deinde recensentur quaedam animi perturbationes, ira praecipue; calor aestatis fervidus; corporis exercitatio vehementior; febres remittentes atque intermittentes; frigus corpori externo, praesertim in hepatis vicinia, admotum, aut aqua frigida ingesta, quorum vero alterutrum homini jam calenti magis nocet; materies varii generis, tam solida quam fluida, in jecore collecta; inflammatio denique ipsius visceris vetusta. Postremo, nonnulli his usum liquoris spirituosi immodicum annumerant.

CAU-

CAUSA PROXIMA.

Hepatitis eidem, atque aliae inflammationes, causae proximae deberi videtur, vasorum scilicet partis motui adaucto, necnon spasmo extrema eorum vexanti. De morbi sede inter medicos parum convenit; alii enim credunt, modo hepatis substantiam, modo ejus membranam affici, docentque quomodo vitium alterum ab altero dignosci queat. Alii autem putant, priorem semper, nisi in hepatitide longa, vitio vacare.

Enimvero, cum partes ipsae non, nisi post morbum graviorem, ubi inflammatio jam late se diffuderit, inspici possunt, nil mirum si de hac re ambigitur.

Fabrica porro hepatis dissensioni occasionem aperuit. Quoniam profecto sanguis, qui in hoc viscus influit, partim vena, partim arteria, vehatur, dubium est, utri malum potius insideat.

Hac quidem de re disputare in animo non est; quia tum celeberrimi ex recentioribus opiniones ex toto diversas proponunt, tum res ipsa ad medicinae praxin parum spectare videtur.

Caeterum

Caeterum ſatis conſtat, hepatitidem aliquatenus differre ab aliis inflammationibus; hae enim omnes locis frigidioribus, hieme aut vere maxime graſſantur, illa vero calore fervido ac diuturno ſaepe inducitur. Hydrargyrus deinde, qui in aliis nocere videtur, in hepatitide ſaepe eſt praeſtantiſſimum remedium. Denique, Cullenus ſua pro ſagaci inquiſitione quaeſtionem attulit, an calor, bilis nempe et copiam adaugens, et indolem mutans, hoc malum invehere poteſt?

EXPLICATIO SIGNORUM ALIQUOT.

Dolor.—Hic, ut jam dictum eſt, pro jecoris parte affecta multum variat; plerumque autem in hypochondrio dextro ſentitur.

Acrior fit, aegro in latus ſiniſtrum decumbente, vel ob jecoris pondus ipſum lateri dextro adhaerentis, vel ob ejuſdem pondus ligamentum dextrum intendens. Quoniam vero ligamentum ipſum inflammatione ſaepius laborat, utpote quod peritonaeo hepar tegenti continens, ejus intenſio dolorem neceſſario excitabit. Deinde,

aegro

aegro in latus dextrum decumbente, hepar per ſuperficiem amplam aequaliter omnino fulcitur; ideoque pondus ſuum nullam unam partem magis alia intendit. Dolor etiam ſummum humerum aliquando occupat, id quod nonnulli ex nervi tertii cervicalis diſtributione oriri putant; conſtat vero, talem nervorum nexum ſine ullo ſenſus conſortio toto in corpore deprehendi; contra quoque magnum ſaepe, ubi nexus nervorum non adeſt, ſenſus conſortium valet. Porro autem ſeptum tranſverſum aliquando inflammatione afficitur, aut in ſe orta, aut a pulmonibus illata, idque dolore humeri abſente. Enimvero membranarum magis quam nervorum nexus ſenſum partibus remotis faceſſere videtur; atque multa ſunt exempla, ubi dolor hoc modo faceſſitus tantummodo in membranae extremitate ſentitur. Dolorem itaque hoc in caſu ex hepate et ſepto tranſverſo per mediaſtinum uſque ad humerum pervenire ſimile vero videtur; hic autem nihil conſtitui poteſt, quod non incurrat in aliquam difficultatem.

Dyſpnoea.—Initio morbi dyſpnoea raro gravis eſt; aucta vero hepatis mole, plerumque plus minuſve aegrum infeſtat, impedito ſcilicet ſepti

tranſverſi

transſverſi deſcenſu; adeo quo magis aſpiratio deficiat, eo reſpiratio fiat crebrior neceſſe eſt.

Tuſſis.—Omnis fere corporis ſtatus, qui reſpirationi obſtat, tuſſim tandem movet. Irritatio quoque pulmonibus ex hepate illata idem facit.

Singultus.—Ab irritatione aut ſepti tranſverſi, aut ventriculi, ſingultus oriri poteſt.

Icterus.—Inflammatio in hepatis inferioris ſuperficie orta, interdum uſque ad ductus bilem vehentes tendit, ibique hujus exitu inhibito icterum infert.

PROGNOSIS.

Haec quidem praecipue pendet a natura cauſae remotae, priore corporis ſtatu, natura denique et gradu ipſius morbi.

Hepatitis profecto acuta, quae ex diuturna naſcitur, plerumque periculoſior eſt. Deinde, ubi corpori jam alio morbo debilitato ſupervenit, plurimum mali inſtat. Æger, cui temperamentum ſit melancholicum, hoc malo ſaepe vincitur. Magna quidem pyrexia nunquam leviter terrere nos debet.

Pulſus

Pulſus arteriarum debilior, frequens autem et durus, ſitis ingens, dolor nihil diminutus, vires decedere, inflammationem vero vigere indicant. Dolor denique magnus, ſive acutus, ſive obtuſus, corpori gravitatem atque anxietatem animo faciens; tuſſis et dyſpnoea vexantes; ſanguis aliquoties jam miſſus, cruſtam denſam, craſſam, reſilientem, cum ſeri majore portione uſque oſtendens, nunquam non metuenda ſunt.

RATIO MEDENDI.

Conſilia, quibus huic vitio ſuccurritur, ad tria redigi poſſunt. Primum nempe eſt, quo ſanguinis impetus toto in corpore, praecipue autem hepate, nimis auctus diminuitur; alterum, quod ſpaſmum vaſorum extremorum diſcutit; tertium denique, quo quaedam gravius urgentia alleventur.

Horum quidem primo regimen antiphlogiſticum, ſanguinis detractio, alvum ſolventia, necnon quaecunque ſedantia refrigerant, ſatis commode conveniunt.

Regimen antiphlogisticum.—Alia sane sunt, quibus stimulantibus corpus tam sanum quam aegrum plerumque expositum est; alia quoque, ex morbo ipso genita, quae vice sua fiunt causae, malumque, unde profluxerunt, adaugent. Quae ambo genera evitare est regimen antiphlogisticum; quod, licet morbum ex toto tollere nequeat, eum certe leviorem reddit, favetque decessioni.

Prioris ordinis sunt omnia extrinsecus admota sensibus, ut lux, strepitus, calor aut externus, aut ejus, qui corpore ipso gignitur, congestus; exercitatio, ipsa etiam actio musculorum ad statum corporis erectum necessaria; cibus, carnis praesertim, vel salsus, vel acer; inquieta denique cogitatio.

Posterioris autem sitis, stercus congestum, acrimonia humorum ex calore aucto defectuque alimenti orta.

Priora evitare sat erit; posteriora quam primum diluentibus subacidis affatim ingestis, clysmis emollientibus, necnon medicamentis alvum solventibus, tollenda sunt.

Sanguinis detractio.—Cum validior vasorum actio multum ab distensione pendeat, sanguinis detractionem plerumque inflammationem minu-

ere

ere in promptu eſt. Ex aetate vero, ſexu, mole ac robore corporis, temperamento, vitae genere, regione ac tempore anni, natura cauſae remotae, die morbi, diatheſi phlogiſtica, ſanguinis jam extracti ſpecie, et levamento inde experto, his omnibus rite perpenſis, ſtatuendum eſt, quantum mitti expediat. Quibus id quoque accedere poteſt, quod in hepatitide, quamvis aliquando largam ſanguinis miſſionem poſtulante, ſaepius minor, quam in pneumonia, et quibus aliis phlegmaſiis, commode reſpondet. Cujus quidem ratio fortaſſe ex eo petenda eſt, quod motus ſanguinis in hoc viſcere, ob peculiarem ſcilicet ejus fabricam, multo languidior eſt quam in aliis corporis partibus, pulmonibus praeſertim.

Permagni, ut in aliis phlegmaſiis, refert, ſanguinem primo quoque tempore mitti; namque inflammationis commoratio, etſi ſuppurationem non adhuc induxerit, tamen mutationem in partis ſtructura ſemper efficit, quae morbi reſolutioni non poteſt non obſtare. Ubi autem tantum ſanguinis e brachio miſſum fuerit, quantum vires aegri ſinant, et pyrexia poſtulare videatur, poſtea ſanguinem etiam de vicinis partibus, ſcarificatione nempe et cucurbitulis, demi nonnunquam prodeſt.

Alvum

Alvum solventia.—Talia certe in hepatitide melius proficiunt quam in pneumonia, quippe quia ex partibus jecori vicinis humorem evocant. Exinanitionem quoque corporis generalem praestant, eoque actionem vasorum immodicam minuunt. Irritationem denique ortam acrimonia et distensione, iisque ipsis ex stercore diutius retento genitis, tollunt. Porro autem aqua tepida clysteribus infusa saepe multum adjuvat, utpote quae intestina fovet ac humectat, eoque motus inordinatos in partibus etiam remotis, per consortium scilicet illud mirabile, quod intestinis toto cum corpore intercedit, prohibet; idque multo magis in hepate, quod colo tam propinquum est.

Medicamenta denique alvum solventia in hujusmodi casu ex salibus mediis praecipue eligi debent, quia talia non tantum effectus jam memoratos exhibent, sed corpus aliquatenus refrigerant.

Sedantia.—Quae horum ad pyrexiam maxime faciunt, sunt frigus, acida, et aliqua de salibus mediis.

Frigus, licet in pyrexiis quibusdam remedium sit praesentissimum, tamen in phlegmasiarum ordine raro auxiliatur; et plerumque abunde est

calorem

calorem sedulo evitare: Cum vero de ea re jam diximus, hic pluribus nihil opus est.

Acida, praecipue ex vegetabilibus desumpta, et potu mixta, corpus refrigerant, et grata sunt, sitim sedant, atque acrimoniam putrem arcent corriguntque. Ex salibus mediis refrigerantibus nitrum fortasse efficacissimum est. Sal denique ex acido vegetabili atque alkali fixo confectus haud raro adjuvat.

Deinde ad spasmos vasorum extremorum discutiendos pertinent fomenta calida, vesicatoria, necnon quaecunque exhalationem per cutem promovent.

Fomenta calida hepatis regioni admota, utpote quae cutem humectant, resolvunt, sensumque excitant gratum, saepe nonnihil proficiunt. Hic autem omnino cavendum est, ne corpus frigori pateat, neu vestimenta aut stragula sint humida, neu fomenta ipsa nimis calida adhibeantur.

Vesicatoria.—Ubi morbus satis mitis est, aut, secundum praecepta jam tradita, larga sanguinis detractio minime convenit, statim post sanguinem semel missum vesicatorium regioni hepatis admovendum est. Ubi autem morbus est gravior, conditionesque flagitant ut sanguis copiose mittatur, tunc vesicatorium non nisi post alteram

missionem

miſſionem admoveri debet. Quoniam vero hepatitis plerumque aliis phlegmaſiis diuturnior eſt, veſicatorium idcirco iterum atque iterum adhiberi ſaepe oportet; cum eo tamen, ut ſemper in partem jecinori vicinam imponatur.

Medicamenta exhalationem per cutem promoventia.—Haec ſunt vel diluentia, vel ſales medii, vel vomitoria parvis adeo ponderibus ingeſta, ut nauſeam tantummodo moveant.

De diluentibus ac ſalibus mediis jam dictum eſt. Ex vomitoriis tartarus emeticus fortaſſe eſt efficaciſſimus, atque uſui aptiſſimus. Illud autem ignorari non oportet, vomitionem in hoc morbo nunquam periculo vacare, quippe quae tum hepar comprimit et contundit, tum ſanguinis curſum in vena portarum maxime auget. Cum igitur medicamenta hujuſmodi vel parvo pondere adhibita, vomitum, nolente medico, aliquando excitant, ſatis conſtat, ea rarius eſſe danda. Denique, ſudorem elicere per medicamenta calefacientia et calorem nunquam licet; imo etiam, niſi ſudor toto ex corpore ſua ſponte proruperit, atque aliquid levamenti afferat, eum promovere raro expedit.

Poſtremo votum eſt, ut quaedam gravius urgentia alleventur.

Horum

Horum praecipua ſunt vomitus et ſingultus, quae eandem fere curationem poſtulant. Opium devoratum ea aliquando inhibet. Quoniam vero hoc effectus plerumque exigui temporis praeſtat, ac diatheſin phlogiſticam ſemper fere auget, omnino nunquam eo, niſi malo flagitante, tali modo utendum eſt. Atqui in inteſtinum rectum ex inferiore parte inditum minus nocere, ſuumque etiam ſedandi effectum exhibere, dicitur. Opium deinde atque aromata ſuper cordis ſcrobiculo, epithematis inſtar impoſita, interdum ad idem faciunt. Denique per veſicatorium eidem parti admotum frequenter ſatis commode proficitur.

Neque vero hydrargyrus ſilentio praetereundus eſt. Hic certe, praecipue illitus, in India Orientali ab omnibus valentiſſimus adverſus hepatitidem celebratur; eundemque profecto in regionibus haud aeque fervidis ſaepe quam commodiſſime reſpondere egomet expertus teſtor. Ubi ſanguinem frequentius mitti haudquaquam conveniebat, atque veſicatoria ſaepe adhibita minus auxiliabantur, ideoque morbus, etſi non paulum levatus, haud raro magna ex parte remanebat, tum denique hydrargyrus admotus effectus

tus mirificos brevi plerumque praeftitit, multofque ad fanitatem veram perduxit.

Verum enimvero, hunc ipfum aegris robuftis, etiam poft exinanitiones haud parvas, vigente adhuc diathefi phlogiftica, aliquoties nocuiffe ex ufu compertum habeo.

F I N I S.